

RÖD KIKARE MOT VITA HUSET

GUNNAR PALM

Svensk press målade en orättvis bild av Ronald Reagan, USAs kanske främste president sedan andra världskriget.

Före detta staternas kanske störste president sedan andra världskriget? Tio kandidater tävlar varav fem republikaner och fem demokrater. Frågan är naturligtvis svår att besvara. Framtida historiker kommer att ha större chanser, dels med hjälp av ännu okända dokument dels via det perspektiv som tiden ger.

Ska vi ändå försöka, bör vi utgå från dagens situation. Den enda supermakten står starkare än på länge, både politiskt och militärt. Ekonomiskt dominerar USA visserligen inte världen som förr - EU har kört förbi - men utgör den största enskilda marknaden vilken dessutom blir alltmer avancerad. Jämför vi landets ekonomiska styrka med den andra "supermaktens" framträder iögonfal-

GUNNAR PALM är världsmarknads-konsult.

lande trender. Tabellen visar Sovjetunionens BNP som andel av USAs dito enligt Världsbanken (1995: summan av 15 tidigare sovjetrepubliker).

1980: 45%

1990: 25%

1995: 7%

Vem lade grunden för denna amerikanska tätposition? I den mån vi vill ge äran åt politik/politiker blir svaret Ronald Reagan. Han vann som bekant två presidentval med bred respektive bredare marginal och satt i Vita huset från januari 1981 till januari 1989.

Historik

Wilhelm Wachtmeister, Sveriges ambassadör i Washington under reaganåren, skrev en högst läsvärd understräckare i Svenska Dagbladet (1997-05-03) kallad "Reagan har inte fått det erkännande han förtjänar". Långa stycken av artikeln skulle vi kunna läsa högt. Låt oss bara återge ett citat:

"Om han menade att han åstad-

kommit Sovjetunionens kollaps tog han allt till i överkant. Sovjetunionen var ruttet till sin hela struktur och störtade samman av sin egen tyngd. Men Reagans nedrustningspolitik, särskilt SDI, kan ha fått Gorbatsjov att inse att spelet var förlorat och därmed påskyndat historien."

Journalistik

När WW skriver om bristande erkännande syftar han främst på amerikansk press. Ser vi till svenska media måste hans slutsatser förstärkas tiofalt. Där upprepades klyschan om "B-skådespelaren" Reagan år efter år, som om hans filmroller hade samband med politiken. Varför dessa nidbilder? Reagans presidenttid inföll under den svenska mediavänsterns glansperiod.

Detta ser vi lätt genom att läsa *När Var Hur* under den aktuella perioden. Årskalendern utgör något av ett flaggskepp i Sveriges mediavärld där rader av kända journalister medverkar. Citaten nedan visar framträdande

texter och är inte alls illvilligt utvalda, vilket den intresserade kan kontrollera utan större svårighet.

Okunnig om utrikespolitik

Bildtext 1982: "USAs nye president Ronald Reagan – omvittnat okunnig om utrikespolitiska förhållanden – har i inställningen till Sovjet intagit en position som påminner om Kalla krigets dagar... Idag är Sovjet i stånd att utmana USA militärt och kan väntas bevara den förmågan."

Artikel 1983: "Falklandskrigets störste förlorare är USA, som nu än mer eftertryckligt placerats på de anklagades bänk av tredje världen..."

Artikel 1984: "Länge räknade man med att reaganadministrationen skulle falla på eget grepp: att "reaganomics" katastrofresultat för breda väljargrupper – skyhöga räntor och tvåsiffrig arbetslöshet – nästan automatiskt skulle medföra demokratiskt styre i både Vita huset och kongressen."

Rubriker 1985: "Sovjet hotat i alla väderstreck. Euromissilerna – bakslag för freden".

Rubrik 1986: (Efter Reagans valseger 1984 i 49 av 50 delstater) "Ronald Reagans auktoritet minskar".

Artikel 1987: "Åtskilliga bedömare anser att om amerikansk säkerhetspolitik fortsätter att formas av reaganatityden kommer USA gradvis och delvis oavsiktligt – att avhända sig sin hittills självskrivna ledande roll i världspolitiken".

Ingress 1988: "Åren 1986-87 var en period av stora kontraster mellan

utvecklingen i USA och Sovjet. I Washington gick det mesta snett, medan Kremles dynamiske ledare Gorbatsjov tog över huvudrollen på världsscenen..."

Den som snabbt läser igenom citaten tar sig för pannan. Men tyvärr är de här texterna typiska för klimatet i svensk press under 1980-talet (i viss mån fortfarande). Tyvärr speglar de också lärdomarna som yngre journalister fått i den svenska skolan via läroböcker i ämnen som historia och samhällskunskap.

Att kalla den svenska journalistkåren för kommunistisk är inte rättvist, även om Journalisthögskolans opinionstester pekar på att antalet anhängare till vänsterpartiet uppgår till 40 procent, jämfört med tio i hela väljarkåren. Ordet "hippie" är mer träffande. Det täcker flera av citaten ovan liksom andan i stora delar av svenska medias utlandsbevakning. Om vi använder den tidigare bekväma indelningen av världen i tre block, kan vi beskriva "hippiefilosofin" så, att den förkastar Väst – tolererar Öst – beundrar Syd. Sådana skribenter borde vi inte ge något större utrymme men det gör svenska pressen.

"Hippie-rörelsen" föddes i San Francisco och var stark vid 1960-talets slut. Dess demonstranter visade plakatet "Make love, not war" och en känd politiker fällde kommentaren att demonstranterna inte föreföll orka med någondera. Hans namn? Dåvarande californiaguvernören Ronald Reagan.

ORD

Pacemaker I

En pacemaker är någonting som sätter takten, som går i tåten, som liksom peppar hela systemet. Det är vad ordet betyder. Ett liknande fenomen finns inom cykelsporten. Någon tar ledartröjan och sätter takten för de andra. Det lustiga är att i Sverige betraktas situationen s a s från andra hållet. Man säger att den som leder drar de andra med sig. De sporras inte till egna stordåd utan de blir dragna. Passiv form. På engelska och franska riktas blickarna mot ledarskapet, medan vi gör affär av efterkälken.

Helena Rivière